

Skog Alnarp

Gran och tall byts mot lövplantor

Ett nytt forskningsprojekt öppnar vägen för storskaliga planteringar av snabbväxande lövträd.

– Vi ser nya möjligheter för lövträd. Inom en någorlunda nära framtid tror jag vi kommer att få se tusentals hektar planterad lövskog, vilket är något helt nytt för skogsbruket, säger professor Urban Nilsson.

Varje år planteras runt 400 miljoner träd, nästan allt är gran eller tall. Om tio år räknar han med att andelen lövplantor kan vara runt tio procent.

UTVECKLINGEN drivs på av Energimyndigheten som lagom till jul gav klartecken till ett femårigt forskningsprojekt på 112 miljoner kronor. Går det enligt planerna förlängs projektet därefter med ytterligare fem år.

Totalt satsar myndigheten nästan 600 miljoner kronor. Eftersom även universitet och näringsliv bidrar handlar det om 1,8 miljarder kronor fördelat på 11 kompetenscentrum. Ett av dessa koordineras av SLUs institution för sydsvensk skogsvetenskap i Alnarp. Projektet heter Trees For Me (TFM).

Urban Nilsson

– Vi drar igång direkt efter årsskiftet. Det behövs massor av ny kunskap om hur man storskaligt odlar lövträd, allt ifrån föryngring till skötsel av bestånden.

Det handlar om björk, asp, poppel och hybridasp, alla snabbväxande trädslag med omloppstider runt 30 år.

– Framför allt tror vi mycket på den förädlade björken. Inom 20 - 30 år kan vi ha björkar med 50 procent bättre volymtillväxt och högre kvalitet. Man kan nästan tala om ett nytt trädslag. Redan idag är den bäst förädlade björkens tillväxt konkurrenskraftig mot gran på vissa ståndorter.

HITTILLS har det tagit 15-20 år att få fram en ny trädgeneration av gran eller björk. Nu finns möjligheter att öka tempot för björken väsentligt. Blomningen kan skyndas på genom att öka halten koldioxid i växthusen och DNA-analys användas för att identifiera träden med bäst egenskaper i stället för invänta provodlingar.

Förädlingen av björk leds av Skogforsk.

– Vi är extremt beroende av tall och gran. De lever farligt i ett förändrat klimat. Angreppen av barkborrar visar hur sårbar granen kan vara.

EN del av råvaran kan användas till energi. Luleå tekniska högskola medverkar i projek-

Förädling av björk, krukorna flyttas in i växthus för att ha koll på pollineringen.

tet för att utveckla lämplig förgasnings- och förbränningsteknik. Och det är bara en av möjligheterna. När väl råvaran kommer fram räknar forskarna med att förädlingsindustrin följer efter med lövsågverk, plywoodindustri, textilmassa och andra produkter. Och redan idag är det brist på lövmassaved.

Utöver högskolan i Luleå och Skogforsk medverkar Umeå och Uppsala universitet.

TILL utmaningarna hör risken för älgbete.

– Älgen är ett hot mot alla lövträd. En fördel med snabbväxande björk är att den kommer upp i betningssäker höjd efter 3 - 4 år, medan tallen är hotad i över tio år.

Även om lövplantorna måste behandlas med viltmedel räcker det att göra det under tre år. Det kan också tänkas att älgen inte hinner hitta björken och att björken är relativt tålig mot bete.

– Vi behöver också ha koll på andra skadegörare som kan dyka upp i nya stora bestånd av lövträd, säger Urban

Nilsson.

DET handlar i princip om ett oförändrat skogsskötselsystem med trakthyggen och plantering i ett ganska intensivt skogsbruk.

– Den höga tillväxten gör att det är bra för klimatet genom att träden binder in mycket kol. De ljusare lövskogarna bör vara positivt för biologisk mångfald, å andra sidan föredrar mångfalden gamla träd. Det är något vi får titta närmre på, liksom hur lövskogen uppfattas för rekreation och friluftsliv, säger Urban Nilsson.

REKORDMÅNGA organisationer och företag är med och delfinansierar forskningsprojektet.

– Det är 50 olika parter, allt från mindre naturvårdsföreningar till stora organisationer och företag, däribland Sveaskog och skogsbolagen.

– Vi har aldrig haft ett så brett engagemang för ett forskningsprojekt. Vi känner ett massivt stöd för möjligheterna med snabbväxande lövträd, säger Urban Nilsson.

Kontakt

Urban Nilsson, urban.nilsson@slu.se

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se